

10.03.2016

PUUMARKKINATYÖRYHMÄN KOKOUS 1/2016

Aika: Tiistai 8.3.2016 klo 9.00–11.20

Paikka: Maa- ja metsätalousministeriö, Hallituskatu 3, kokoushuone Niskavuori

Osallistujat:

Kimmo Tiilikainen MMM (puheenjohtaja 9.00–9.50), Juha Niemelä MMM/LVO, Marja Kokkonen MMM/LVO (puheenjohtaja 9.50–11.20), Mika Kuismanen VM, Reima Sutinen TEM, Jussi Kumpula Metsähallitus, Tomi Salo Metsäteollisuus ry, Juha Hakkarainen MTK, Erno Järvinen MTK, Riitta Hänninen Luke, Jorma Länsitalo Stora-Enso Oyj, Juha Mäntylä Metsä-Group, Pekka Rajala UPM-Kymmene Oyj, Kai Merivuori Suomen Sahat ry, Rauno Numminen Etämetsäomistajien liitto ry, Jari Kostama Energiateollisuus ry, Simo Jaakkola Koneyrittäjät, Johanna Laiho-Kauranne Luke, Aarre Peltola Luke, Aki Hostikka Suomen metsäkeskus, Matti Mäkelä, MMM/LVO (sihteeri)

1. Kokouksen avaus ja edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

Puheenjohtaja ministeri Tiilikainen avasi kokouksen. Edellisen kokouksen muistio hyväksyttiin (liite 1).

2. Markkinakatsaus

Erno Järvinen totesi markkinakatsauksen aluksi, että tammi-helmikuussa puuta on myyty noin neljäsos viime vuotta enemmän ja että sahojen kysynnän painopiste on kesäkorjuukohteissa. Hän totesi, että yleinen taloudellinen tilanne sekä rakentamisen suhdanteet, ruplan heikkeneminen ja öljyn alhainen hinta näkyvät sahatavaran lopputuotemarkkinoilla heijastuen myös puumarkkinoille. Hän toi esille, että kuiduttavan teollisuuden kapasiteetin käyttöaste oli edellisen kerran yhtä korkealla tasolla vuonna 2007, joten uudet investoinnit tulevat tarpeeseen. Järvinen totesi myös, että puumarkkinoilla on kuitupuusta ylitarjontaa koko Itämeren alueella.

Tomi Salo kävi läpi markkinakatsauksessaan muun muassa puun ostomäärien ja tuonnin kehitystä. Salo totesi, että puumarkkinoilla vuoden ensimmäiset viikot olivat vahvoja ostomäärien osalta ja kumulatiivisessa tarkastelussa alkuvuosi on ollut normaali. Lisäksi Salo totesi, että vaikka tuontipuun määrät laskivat viime vuonna, mitään erityisiä vaikeuksia puun tuonnille ei ole. Salo totesi myös, että sahatavaran kilpailukyky ja sahatavaramarkkinat ovat iso haaste ja että puutuoteteollisuuden kilpailukykyyn paraneminen edistäisi koko biotaloutta. Hän totesi myös, että keskustelua puun riittävydestä ei tule vähätellä, koska investoinnit nostavat kuitupuun kysyntää, mutta suurimmat lisäysmahdollisuudet ovat tukissa. Lisäksi Salo totesi, että keskustelu metsäluonnon monimuotoisuudesta on noussut taas voimakkaammin esille ja että talousmetsien luonnonhoitoon tarvitaan nopeita ratkaisuja, jotta metsärauha ei rikkoutuisi. Salo korosti, että metsäalan toimijoilla on tahtotila kehittää talousmetsien luonnonhoitoa. Metsätietolain uudistamisesta Salo totesi, että kyseessä on iso asia ja että olemassa oleva tieto tulisi saada toimijoille tasapuolisesti. Kemeran osalta Salo totesi, että tehty juurikäypäratkaisu lisää puunkorjuun kausivaihtelua, mikä heikentää kotimaisen puunkäytön edellytyksiä ja että valmistelussa tulisi jo keskittyä seuraavan sukupolven kannustinjärjestelmään.

10.03.2016

Juha Hakkarainen muistutti, että suuria investointipäätöksiä tehtäessä toimijoilla on varmuus puun riittävydestä. Hän totesi, että Suomi on nyt kansainvälisestikin houkutteleva investointikohde kuiduttavan teollisuuden osalta. Lisäksi hän totesi, että keskustelu metsärauhasta tulee ottaa vakavasti. Metsätietolain uudistamisesta Hakkarainen totesi, että metsänomistajien näkemys tulee ottaa huomioon. Hän tiedusteli, että mikäli kaikki metsävaratieto olisi vapaasti käytettävissä, mihin Metsään.fi- palveluportaalia enää tarvittaisiin. Hakkarainen korosti, että metsätietolain uudistamiseen löydetään hyvä ratkaisu, jos metsäalalla on siihen halua.

Jari Kostama totesi puun energiakäytöstä, että vastoin yleistä näkemystä, puuenergian osuus nousi viime vuonna 33 prosentin osuudella uuteen ennätykseen. Lisäksi hän korosti, että tuontipolttoaineet eivät ole vähentäneet energiapuun käyttöä vaan viime vuoden kahden prosentin käyttömäärien laskun taustalla on sähkön kysynnän lasku ja lämpimien talvien heijastus kaukolämmön kysyntään. Kostama myös muistutti, että energiateollisuus on investoinut erittäin merkittävästi viimeisen kymmenen vuoden aikana ja että nykyinen kapasiteetti mahdollistaa puun osuuden nousun 55 prosenttiin.

Rauno Numminen totesi, että puukauppa on metsäsijoittajan näkökulmasta käynyt hyvin. Hän kuitenkin totesi, että puun myyjien ja ostajien pitkäaikaisten sopimusten merkitys on korostunut, jotta puun kysyntä tilatasolla voidaan turvata. Lisäksi hän totesi ammattimaisen metsänomistuksen tasapainottavan puumarkkinoita ja että metsätilojen sukupolvenvaihdoksien edistämiseen tarkoitettu kannustemalli tulee toteuttaa.

Simo Jaakkola totesi, että teollisuuden puunkorjuun hyvän kilpailukyvn taustalla on myös se, että metsäkoneyrittäjien kannattavuus on keskimäärin heikkoa. Jussi Kumpula puolestaan totesi, että keskustelu metsärauhaan liittyen ei ole vielä näyttäytynyt Metsähallituksen toimintaa vaikeuttavasti. Lisäksi Kumpula totesi, että uudet mahdolliset ulkomaalaiset toimijat puunjalostuksessa parantaisivat puumarkkinoiden toimintaa. Kumpula myös muistutti, että myös metsien kestävät hakkuumahdollisuudet kasvavat tulevina vuosina, joka tulee ottaa huomioon keskustelussa puun riittävydestä.

Kai Merivuori totesi, että vuoden 2015 osalta viennin kehitys oli positiivista, mutta tilanne kotimarkkinoilla on hyvin huolestuttava. Erityiseksi huoleksi Merivuori totesi, että puurakentamisen edistämisen resursseja on pienennetty esimerkiksi työ- ja elinkeinoministeriössä ja Puuinfon rahoituksen saaminen on vaikeutunut. Merivuori totesi, tämän seurauksena puurakentamisen vauhti näyttää hidastuvan kotimaassa. Energiapolitiikasta Merivuori totesi, että nykyinen tilanne on kelvoton ja heikentää suomalaisien sahojen kilpailukykyä suhteessa kilpailijoihin. Metsätietolain uudistamisesta hän totesi, että olennaista on saada kerätty tieto hyötykäyttöön ja muokattavaksi. Puumarkkinoista Merivuori totesi, että puun tarjonta on heikentynyt ja tietyillä alueilla sahoilla on ollut vaikeuksia ostaa jopa talvileimikoita.

Keskustelussa lisäksi todettiin, että uudenlaista sähköistä puukauppapaikkaa kehitetään, mutta siirtymäajan aikana toimijoiden tulisi hyödyntää aktiivisesti nykyistä Puumarkkinat.fi -tarjontaportaalia. Todettiin, että esimerkiksi Lapissa palvelun hyödyntäminen on nykyisin erittäin heikkoa.

Puheenjohtaja totesi markkinakatsauksen lopuksi, että hallituksella on tavoitteena 15 miljoo-
nan kuutiometrin kasvu puun käytössä sekä uusiutuvan energian osuuden merkittävä nosto. Hän listasi tavoitteiden toteutumiseksi viisi isoa edellytystä:

- Tuotteet menestyvät markkinoilla ja toteutetaan uusia investointeja
- Puumarkkinat toimivat
- Metsärauha säilyy
- Ilmastopolitiikka ei tarpeettomasti rajoita metsien käyttöä
- Kestävyyskriteerit eivät haittaa suomalaisen puubiomassan hyödyntämistä

10.03.2016

Ilmastopolitiikasta puheenjohtaja totesi tuntuman olevan, että Suomella on aikaisempaa paremmat mahdollisuudet välttää tätä kautta metsäalalle tulevia tarpeettomia uhkia. Lisäksi puheenjohtaja totesi, että keskustelu metsärauhasta on kiihtynyt ja että metsärauhan säilyminen vaikuttaa kestävyyskriteerien ja ilmastopolitiikan valmisteluun sekä suomalaisten metsätuotteiden kysyntään.

3. Luonnonvarakeskuksen tilastojen ja tiedonkeruun muutokset, Johanna Laiho-Kauranne ja Aarre Peltola

Johanna Laiho-Kauranne totesi, että esityksessä käydään läpi metsätilastoinnin yleisiä muutoksia, muutoksien vaikutuksia metsätilastojen tiedonkeruuihin ja julkaistaviin tilastoihin sekä tilastojen maksullisuutta, joka on herättänyt sidosryhmissä keskustelua (liite 2). Hän kertasi Luonnonvarakeskuksen uuden aseman tilastoviranomaisena ja korosti, että kaikki Luonnonvarakeskuksen viralliset tilastot ovat maksutta saatavissa ja niiden tietokannat ovat kaikkien hyödynnettävissä. Hän totesi, että aikaisemmin metsätilastollisessa vuosikirjassa esitettiin paljon seurantatietoja, jotka eivät olleet tilastoja. Osa näistä on saatavissa nykyään maksullisena palveluna. Lisäksi hän mainitsi, että yhteisrahoitusta sekä maksullista toimintaa Luonnonvarakeskuksessa rahoituksessa joudutaan kasvattamaan budjettisäästöjen seurauksena.

Aarre Peltola kävi läpi Luonnonvarakeskuksen tilastoinnissa tapahtuneita muutoksia puukaupan osalta. Peltola totesi, että muutosten seurauksena hintatieto on laadullisesti parempaa, koska se perustuu kattavampaan aineistoon. Teollisuuspuussa palataan alueellisten puukaupan kuukausitietojen julkaisuun, jos tämä todetaan tietosuojaan puitteissa mahdolliseksi. Metsänhoito- ja metsänparannustöiden tilastoinnista Peltola totesi, että tilastoitavat työläjit ovat vähentyneet ja osittain muuttuneet. Suojelutilastoista todettiin, että uutta tilastoa laaditaan parhaillaan useamman vuoden tauon jälkeen ja tuore tilasto on tarkoitus julkaista kesäkuussa. Peltola myös muistutti, että ensiharvennuskuidun hintatilastoissa havaittu virhe on korjattu tarkautuvasti.

Keskustelussa todettiin, että Luonnonvarakeskus ei ole vielä laskenut puukauppatilastoinnin kattavuutta muutoksen jälkeen. Lisäksi kerrattiin, että puukauppatilastoinnin julkaisussa pyritään alueelliseen aineistoon heti tammikuusta lähtien. Peltola lisäsi keskustelussa, että muutokset tiedonkeruussa lisäävät hieman työmäärää, jolloin kuukausitilastojen julkaisussa kestää noin viikon kauemmin mitä aikaisemmin. Keskustelussa myös todettiin, että muutokset tiedonkeruussa ovat menneet positiiviseen suuntaan, mutta seurantatietojen maksullisuus on herättänyt paljon keskustelua metsäalan toimijoiden keskuudessa ja että toimijoille tulisi saada listaus maksulliseksi muuttuneista tiedoista. Lisäksi keskusteltiin tilastojen ja markkinaseurannan rajasta.

Ministeri Tiilikainen poistui ja puheenjohtajana jatkoi Marja Kokkonen.

4. Tilannekatsaus Metsätieto 2020 -hankkeeseen, Marja Kokkonen

Marja Kokkonen esitteli tilannekatsausta Metsätieto 2020-hankkeesta (liite 3). Metsätietolain muutoksesta Kokkonen totesi, että hallituksen esitys on tarkoitus antaa kevädistuntokaudella. Lakimuutoksen sisällöstä hän totesi, että parhaillaan käydään keskustelua siitä, mikä katsotaan ympäristötiedoksi, joka tulee avata EU:n ympäristödirektiivin perusteella.

Keskustelussa Salo totesi, että metsätietolain muutoksen tulee kehittää markkinoita ja kohdella toimijoita tasapuolisesti. Juha Mäntylä totesi, että julkiset resurssit tulee kohdentaa tiedonkeruuseen ja julkaisuun. Mäntylä esitti toiveen, että lainsäädäntöä viedään eteenpäin yhteistyöllä. Sekä Mäntylä että Jorma Länsitalo korostivat, että lainsäädännön muutos sekä kehittä-

10.03.2016

mishankkeet ovat kokonaisuus ja että lakimuutos mahdollistaa palveluiden ja tietojärjestelmien kehittämisen.

Hakkarainen kysyi, mikä on Metsään.fi- palveluportaalin rooli, jos metsävaratiedot on saatavissa paikkatietoikkunassa. Hän toi esille, että metsätietolain muutos voi aiheuttaa suurta keskustelua metsäalan eri tahojen välille. Kai Merivuori totesi, että metsätietolain muutoksessa tehtävä ratkaisu ei saa asettaa toimijoita eriarvoiseen asemaan. Keskustelussa korostettiin, että Suomen metsäkeskuksen tulee olla mukana metsätietolain muutosta koskevassa keskustelussa.

5. Puumarkkinoita koskeva tutkimus Luonnonvarakeskuksessa, Riitta Hänninen

Riitta Hänninen esitteli nopeasti tilannekatsausta puumarkkinoita koskevasta tutkimuksesta Luonnonvarakeskuksessa (liite 4). Hän kävi läpi ajankohtaisia metsäalan toimintaympäristöön ja markkinoihin, bioenergiaan ja puubiomassaan, hakkuumahdollisuuksiin ja metsänhoitoon sekä puun markkinoille tuloon liittyviä tutkimuksia.

Keskustelussa todettiin, että ulkopuolisen rahoituksen tarpeen kasvaessa Luonnonvarakeskuksessa, tutkijoiden yhteydet ja yhteistyö käytännön toimijoiden kanssa korostuvat entisestään. Todettiin, että Luonnonvarakeskuksessa tulee kehittää toimintamalleja yhteistyön lisäämiseksi. Toimijoiden vaikuttamismahdollisuuksiin tutkimuksen suuntaamisessa päätettiin palata seuraavassa kokouksessa.

6. Puukaupan tarjousvertailut ja tukkiprosenttien vertailujen avoimuus, jatkotoimenpiteet

Todettiin, että osapuolet kokoontuivat aiheesta edellisen puumarkkinatyöryhmän kokouksen jälkeen ja että MTK pyytää osapuolia jatkokeskusteluun. Asiaan palataan seuraavassa kokouksessa.

7. Muut asiat

Marja Kokkonen totesi, että Tornator/Sixten Sunabacka on lähestynyt ministeri Tiilikaista ja esittänyt toiveen puumarkkinatyöryhmän jäsenyyteen. Puumarkkinatyöryhmä puolsi Tornatorin edustajan jäsenyyttä.

8. Seuraava kokous

Todettiin, että seuraava kokous pidetään toukokuun lopussa. Sihteeri etsii kokoukselle ajankohdan.

9. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja kiitti osallistujia ja päätti kokouksen kello 11.20.